

Љубен ЛАПЕ

## СТАТУТИ И ПРАВИЛНИЦИ НА МАКЕДОНСКИТЕ ПОЛИТИЧКИ ДРУШТВА ВО ШВАЈЦАРИЈА ВО ВРЕМЕТО НА ПРВАТА СВЕТСКА ВОЈНА

Силната желба на македонските свршени ученици во средните училишта во Македонија пред Балканските војни за високо образование одвел голем број од нив на разни европски универзитети. Швајцарија била една од првите европски земји што го привлекувала вниманието на овие свршени гимназисти не само со своите прекрасни природни убавини, туку и со своите прочуени научни установи и демократски поредок. Сè уште не е можно да се установи точниот број на македонските студенти во Швајцарија, но дека ги имало доста се гледа јасно од нивната културна и богата политичка активност. Пишувајќи поопширно за оваа политичка активност на македонските студенти на швајцарските универзитети<sup>1)</sup>, сакам овде да ја дополнам таа активност со објавувањето на нивните основни документи врз кои ја базирале таа своја политичка активност, т.е. да ги објавам нивните статүти и правилници.

Острата разлика во положбата помеѓу слободните и здружени во една државна организација народи во Швајцарија од една страна и несносната положба на обесправениот македонски народ и др. народности во Македонија под турска власт од друга страна, предизвикала не само сожалување и беспомошност пред таа незавидна ситуација, туку напротив желба да се организираат и да ѝ помогнат на својата поробена татковина. Првата светска војна која направи толку пустошење и беда во нивната земја поради отворањето на Македонскиот фронт, кој врвеше по средината на македонските територии, се ближеше кон својот крај. Едно организирано истапување пред швајцарската и другата светска јавност за отстранувањето на неодамнешната раздробеност на македонскиот народ и земја со

<sup>1)</sup> Види ја мојата статија на оваа тема под наслов: „Активноста на Главниот одбор на македонските друштва во Швајцарија од 1918—1919 година и документацијата за тоа“. Гласник на Институтот за национална историја IX, 1, стр. 131—191.

Букурешкиот мирен договор преку Мировната конференција во Париз, свикана да ја прекрои картата на Европа, беа основните поттици што го наложија создавањето на македонските политички друштва во Швајцарија.

Спиритус агенс на еден број од овие друштва беше авторитетниот и прогресивниот Охриданин д-р Анастас Коцарев, приватен доцент на Женевскиот универзитет. Тој дал малку покасно и идеја за здружување на овие политички друштва во една единствена организација, таканаречена Генерален совет на македонските друштва во Швајцарија со седиште во Лозана, а со цел да може со поголеми изгледи да се реализира стремежот на овие друштва за една слободна Македонија. Тој ќе стане и претседател на оваа нова организација<sup>2)</sup>.

<sup>2)</sup> Неговите намери за што пошироко вклучување и на другите народности во една сериозна политичка акција како и неговите политички замисли најдобро ги илустрира следниов извештај на делегатот на српската влада во Женева од м. септември 1918 година испратен до Министерството за надворешни работи на Србија: „Част ми је известити Г-на Министра, да је 12. тек. месеца одржан у Женеви један скуп Македонаца, на коме је било присутно 14—15 лица. Иницијативу за овај скуп узео је д-р Коцарев, родом из Охрида, приватни доцент на Женевском универзитету, који од пред 10 месеци има наш пасоџ, пошто се није хтео одазвати позиву бугарских власти, нити примити нивов пасоџ. Као сазивач скупа, д-р Коцарев је објаснио присутнима, да је циљ нивовом састанку да се договорат како би сви Македонци, који живе у Швајцарској и у иностранству одмах створили један комитет, који би имао да руководи нивову заједничку ствар. У почетку свог говора д-р Коцарев је истакнал да Македонија не може припасти ни Србији ни Бугарској. Она мора бити одвојена, „независна држава“, а Македонци по веќе истакнутом принципу „самоопределења народа“, имају да решат какву ће државну форму и хоће ли са њима у заједницу. Развивајући теорију о потреби самосталне Македоније, д-р Коцарев је указивал на ржаве резултатите, које је по њему показала Србија за време своје владавине, а нарочито је нападало данашњи бугарски режим у Македонији, који је по неговим речима и многу гори и несноснији него српски и коме се апсолутно не може и не сме веровати.

После краток објашнења скуп је прешал на избор комитета који би имао представљати организацију и у штатни и пред владама, како зарањених тако и неутралних држава. По једној на скупу спремљеној листи у комитет би требали да убу: поред д-р Коцарева из Струге, д-р Шајканов из Кочана (можда из Штина или Криве Паланке), д-р Морголија из Скопља са братом (Јермени), два Турчина, два Арбанаса, један Грк, а од Срба једини присутан Александар Богојевиќ, трговац из Тетова.

Како се на скупу приметило, да све народности које живе у Македонији нису доволно застапуене, то је руководилац збором д-р Коцарев предложило, да се избор комитета не оконча, но да се сазове други скуп за избор комитета, а дотле сви да најживље раде, да што више заинтересују своје землаке, наглашавајући, да би зато, што у комитету нису представене ове народности, а нарочито Срби, могло им се пребавити, да не раде искрено, па можда и за туѓ рачун.

Извештавајући Г-на Министра о овој скупу, мени је част напоменути, да је иницијатор д-р Коцарев и израније познат као присталица самосталне Македоније, која би имала ући у једну балканску федерацију. Дали он и у овој прилици ради из убеђења или, свесно или

Скоро во секој поголем град во Швајцарија биле образувани политички друштва со свои статuti и правилници. Така во Женева биле формирани две друштва, едно под наслов „Македонско друштво за независна Македонија“ чии што статут и правилник овде го даваме, додека статутот и правилникот на второто женевско друштво засега не ни се познати.

Друго друштво чии што статут и правилник се приложува овде е „Политичкото друштво Македонија на Македонците“ со седиште во Цирих. Единствено неговиот статут и правилник биле отпечатени 1919 година во Цирих на француски јазик.

Трето друштво чиј што статут се објавува овде било „Македонско друштво „Вардар“ со седиште во Лозана.

Најодзади, овде се објавува и статутот на Сојузот на сите овие здружени друштва во специјална организација под името „Генерален совет на македонските друштва во Швајцарија“ пак со седиште во Лозана. Сите гореспомнати статuti и правилници се пишувани на француски јазик, а овде се даваат во превод на македонски јазик.

Уште во самите имиња на друштвата се истакнува туку речи и нивната основна цел и програма: Политичко друштво „Македонија на Македонците“ го носи на својот печат циришкото друштво; „Македонско друштво за независна Македонија“ ја огласува целта женевското друштво; лозанското друштво „Вардар“ го повторува во својот печат популарното гесло на македонското национално ослободително движење: „Македонија на Македонците“; другото лозанско друштво, до чии што статут исто така не можевме да дојдеме, исто така во своето име ја носи програмата и целта изразена во зборовите: „Одбрана правата на Македонците“.

Во посебните поглавја на правилниците овие нивни цели се поразработени, негде поопширно, негде покусо, но скоро во сите друштва фигурира јасно нивната намера дека, борејќи се против секако странско влијание, се борат за една слободна и независна Македонија. Во статутот на женевското друштво таа независна Македонија требала да се организира во формата на федеративна држава, додека во статутот на лозанското друштво „Вардар“ се оди уште подалеку. Предвидувајќи да работи како и женевското друштво против секако странско влијание и за независна Македонија, лозанското друштво ја

несвесно, хоће да служи бугарским интересима у тренутку, када се опажа да је Македонија изгубљена за Бугарску, — не може се засада поуздано рећи, али ћу водити рачуна о неговом даљем раду, и о свему имаћу част, да Г-на Министра на време извештавам.

Што се тиче Богојевића, који је, као што сам напред поменуо, био присутан, нега сам одмах позвао и могу рећи да он неће бити у будућој организацији и у комитету, ако уопште добе до нивовог стварања... (Архив на Македонија, микрофилм, кутија бр. 474).

замислувало таа Македонија со кантонална управа, по образецот на демократска Швајцарија, а на сите малцинства во Македонија, без разлика на вера и јазик, да им осигури апсолутна рамноправност во нивниот економски и духовен развиток.

Од разбирливи причини дека обединетите три друштва во Генералниот совет имале сосема конкретна цел во дадениот момент т.е. тој Совет да работи за примената на Вилсоновите принципи врз Македонија, кога се решавала нејзината судбина на Мировната конференција во Париз. Но веќе на 1. мај 1919 година општото собрание на Генералниот совет со дополнителниот член 60 ја конкретизирал целта кон која се стремел Советот т.е. „да ја издигне Македонија во независна држава со кантонална управа по примерот на демократска Швајцарија и под протекторатот на една од големите незаинтересирани сили“.

Во статутите и правилниците на сите друштва се предвидуваат вообичаените поглавја за правата и должностите на членовите, за составот на управите, како и за методите и средствата за постигнување на целта, преку пишување и објавување статии во дневниот печат или објавување посебни брошури, организирање на политички конференции и друг вид средби со дискусии. Генералниот совет на македонските друштва предвидел покрај гореспомнатите форми на работа уште и праќање петиции и демарши до големите сили, па дури и издавање на свое сопствено списание под наслов „L'indépendance Macédonienne“ (Македонска независност), од кое што излегле 3 броја<sup>3</sup>). Во него се објавени и голем број од петициите до големите сили или до Мировната конференција во Париз.

Оригиналите на статутите и правилниците на македонските политички друштва што овде се објавуваат запазени се во Кантоналната и универзитетска библиотека во Лозана под сигнатура S/6611.

Општо земено статутите и правилниците на македонските политички друштва во Швајцарија ја одразуваат високата патриотска свест и одговорност на македонските интелектуалци и нивната цврста решеност преку организирањето на овие друштва и сојузи да му посветат дел од својот живот на својот народ и земја.

<sup>3</sup>) Види поопширно во мојата статија „L'indépendance Macédonienne“ во Швајцарија и неговата намена, објавена во Гласник на Институтот за национална историја Год. XV, бр. 3, стр. 147—156.

# **СТАТУТ И ПРАВИЛНИК НА ПОЛИТИЧКОТО ДРУШТВО „МАКЕДОНИЈА НА МАКЕДОНЦИТЕ“ ВО ЦИРИХ**

## **Статут**

### **Чл. 1**

Политичкото друштво „Македонија на Македонците“, според чл. 60 од швајцарскиот федерален закон, е правно лице. Неговото седиште е во Цирих.

## **I Цели**

### **Чл. 2**

Друштвото има политички карактер и ги има следниве цели:

- а) да работи на остварувањето независна Македонија, борејќи се против секакво странско влијание;
- б) да ги собира во едно цело сите народности без разлика на вера и јазик;
- в) да го запознава јавното мислење со вистинската ситуација во Македонија.

### **Чл. 3**

За да ги постигне овие цели Друштвото се служи: со печатот, со објавување на брошури, организирање на политички конференции, дискусии и другарски средби итн.

За истата цел Друштвото може да организира јавни собири и вечеринки.

## **II Средства**

### **Чл. 4**

Друштвената благајна се состои:

- а) од редовни месечни влогови на активните и пасивните членови;
- б) од доброволни прилози.

**III Членови****Чл. 5**

Секој Македонец кој се согласува со нашата идеја може да биде член на Друштвото.



Насловна страница од Статутот и Правилникот на Циришкото друштво

**IV Совет****Чл. 6**

Советот на Друштвото се состои од: претседател, секретар, библиотекар и благајник. (Види го правилникот).

**ПРАВИЛНИК****I Права и должности на членовите****Чл. 1**

Друштвото има активни и пасивни (почесни) членови.

### Активни членови

#### Чл. 2

Активни членови можат да бидат исклучиво Македонци без разлика на вера и јазик и ослободени од секакво странско влијание.

### Почесни членови

#### Чл. 3

Почесни членови можат да бидат сите оние кои што ја симпатизираат нашата идеја и кои придонесуваат за нејзиното реализирање: било со приложување на висока сума до 50 франци, било со прилична морална поткрепа.

#### Чл. 4

Активните членови имаат право:

- а) да расправаат и гласаат во друштвото;
- б) да ги критикуват работите изнесени од Комитетот или од членовите;
- в) да даваат предлози кои се однесуваат на целите и средствата на Друштвото.

#### Чл. 5

Почесните членови ги имаат истите права, освен правото на глас.

#### Чл. 6

Секој член е должен да ги посетува редовно заседанијата.

#### Чл. 7

Секој член е должен да плаќа редовно по 2 франка членарина месечно.

**Забелешка.** За исклучен се смета секој член кој месечниот влог не го платил во рок од три месеца.

#### Чл. 8

Примањето и исклучувањето на еден член се врши со предупредување од страна на Друштвото.

**Забелешка.** Секој кандидат треба да биде предложен од три члена на Друштвото.

## II Права и должности на членовите на Советот

### Чл. 9

Советот составен од 4 члена мора да се преизбира секоја година од мнозинството со тајно гласање.

### Чл. 10

Во случај на исклучителна потреба и општ интерес на Друштвото еден од членовите на Друштвото може да донесе одлука — секогаш во рамките на Статутот и Правилникот — и брзо потоа да ги извести своите колеги за неа.

### Чл. 11

Советот има право да свикнува вонредни заседанија.

### Чл. 12

Советот има право да располага со касата, но со оправдување на сите извршени трошкови.

## III Права и посебни должности на членовите на Советот

### Чл. 13

Претседателот има само чисто репрезентативна улога. Тој ги отвора и затвора заседанијата и може да му го даде претседателствувањето на некој член од Друштвото.

### Чл. 14

Секретарот го заменува претседателот во случај на отсуство и ги врши истите функции како и претседателот.

### Чл. 15

Секретарот е должен:

- а) да ги испраќа записниците од заседанијата и да ги предлага на одобрување на следното заседание;
- б) да ја врши кореспонденцијата;
- в) да го изнесува дневниот ред и суштината на работите за идното заседание и за ова да ги известува членовите;
- г) да го чува печатот и архивата и да одговара за нив.

### Чл. 16

Библиотекарот е задолжен со друштвената библиотека и одговара за секаква архива која му биде поверена.



## Чл. 17

Благајникот е должен:

- а) да ја пази касата и да одговара за неа. Тој не може да троши ништо без одобрение на Советот;
  - б) да ги собира месечните прилози и другите приходи;
  - в) да поднесува оправдателни документи за секоја потрошена сума.
- Забелешка.** Ниеден член од Советот не може да се оддалечува од Цирих без претходно да ги извести за тоа своите колеги.

## IV Заседанија

## Чл. 18

Друштвото има три вида заседанија:

- а) обични, кои се одржуваат барем двапати месечно;
- б) вонредни, кои се одржуваат кога ќе се појават прашања од извонредно значење и кои не трпат никакво одлагање;
- в) општи, кои се одржуваат еднаш годишно заради преизбор на Советот.

## Чл. 19

Заседанијата се полноправни кога мнозинството на членовите присуствуваат.

## Чл. 20

Претседателот ги огласува заседанијата за отворени или затворени.

## Чл. 21

Штом седницата е отворена, секретарот го чита записникот од претходното заседание и потоа се преминува на дневниот ред.

## Чл. 22

Претседателот дава збор, водејќи сметка за редот на пријавените.

## Чл. 23

Говорникот не може да се оддалечува од прашањата на дневниот ред. Во противен случај претседателот може да му го одземе зборот.

## Чл. 24

Секое прашање се поставува на гласање во предложената форма:

- а) од страна на оној што го предлага;
- б) од страна на оној што го одбива.

## Чл. 25

Прашањата се прифаќаат или отфрлаат со мнозинство на гласови.

## Чл. 26

Прашањето се поставува на гласање по завршената дискусија.

## V Општи одредби

## Чл. 27

Друштвото има свое седиште во Цирих.

## Чл. 28

Тоа има печат со натпис: „Македонија на Македонците“ — Политичко друштво.

## Чл. 29

Ревизијата на еден или повеќе членови од овој Правилник треба да го побара една четвртина од членовите. Промените во него мораат да ги прифатат две третини од членовите на Друштвото.

Цирих, 6 декември 1918 година.

Претседател:  
Бл. Бојациев

Секретар:  
Вл. Дамјанов

— 2 —

СТАТУТ И ПРАВИЛНИК  
НА „МАКЕДОНСКОТО ДРУШТВО ЗА НЕЗАВИСНА  
МАКЕДОНИЈА“ ВО ЖЕНЕВА

## I Цел и средства

## Чл. 1

Целите на Друштвото се следниве:

- а) да работи на остварувањето независна Македонија и за нејзиното организирање во федеративна држава;
- б) да го запознава јавното мислење со македонското прашање.

## Чл. 2

Целите треба да се постигнат преку печатот, брошури, јавни конференции, дискусии, пријателски средби итн., итн.

Друштвото може да организира за истите цели и забави и вечеринки.

## II Членови

### Чл. 3

Секој Македонец што се согласува со нашата идеја може да биде член на Друштвото.

## III Комитет

### Чл. 4

Друштвото има свој комитет кој што се состои од претседател, потпретседател, секретар и благајник.

## ПРАВИЛНИК

### I Права и должности на членовите

#### Чл. 1

Друштвото има активни и почесни членови.

#### Активни членови

#### Чл. 2

Активни членови можат да бидат исклучително Македонци без разлика на народност, вера, пол и ослободени од секакво странско влијание.

#### Почесни членови

#### Чл. 3

Почесни членови можат да бидат сите оние што ја симпатизираат нашата идеја.

#### Чл. 4

Активните членови имаат право:

- а) да расправаат и гласаат за работите на Друштвото;
- б) да ги критикуваат работите предложени од Комитетот или од членовите;
- в) да даваат предлози за целите и средствата на Друштвото.

#### Чл. 5

Почесните членови ги имаат истите права, освен правото на глас.

**Чл. 6**

Секој член е должен да ги посетува заседанијата редовно.

**Чл. 7**

Секој член е должен да го плаќа месечниот влог од два франка. **Забелешка.** Членови што не платиле членарина три мсеца ќе бидат отстранети од Друштвото.

**Чл. 8**

Примањето или отстранувањето на член се врши со предупредување од страна на Друштвото.

**Забелешка.** Секој кандидат мора да биде предложен од два члена на Друштвото.

**II Права и должности на Комитетот****Чл. 9**

Комитетот составен од четири члена мора да биде преизбран од мнозинството со тајно гласање.

**Чл. 10**

Во хитен случај Комитетот може да земе одлука што ја оправдува на идната седница.

**Чл. 11**

Комитетот има право да свикува вонредни седници.

**Чл. 12**

Комитетот има право да располага со касата, но со оправдување на секој направен трошок.

**III Права и должности на членовите на Комитетот****Чл. 13**

Претседателот има само чисто репрезентативна улога, ги отвора и затвора заседанијата, но кога дискутира му го предава претседателството на заседанието на друг член од Друштвото.

**Чл. 14**

Потпретседателот го заменува претседателот во случај на отсуство и ги има истите функции како и претседателот.

**Чл. 15**

Секретарот е должен:

- а) да ги испраќа записниците од седниците и да ги предложува на одобрување на идното заседание;
- б) да ја врши кореспонденцијата;
- в) да го изнесува дневниот ред и суштината на работите и да ги известува за тоа членовите;
- г) да го чува печатот и документацијата и да одговара за нив.

**Чл. 16**

Благајникот:

- а) ја чува касата и одговара за неа; тој не може да троши ништо од неа без да знае Комитетот за тоа;
- б) ја собира месечната членарина и другите приходи;
- в) поднесува оправдателни документи за секоја потрошена сума.

**IV Заседанија****Чл. 17**

Друштвото има три вида заседанија:

- а) обични, кои се одржуваат двапати месечно;
- б) вонредни, кои се одржуваат кога се појават прашања од извонредна важност и кои не трпат никакво одлагање;
- в) општи, кои се одржуваат еднаш во годината за преизбор на Комитетот.

**Чл. 18**

Заседанијата се полноважни кога мнозинството од членовите се присутни на нив.

**Чл. 19**

Претседателот ги отвора и ги затвора заседанијата.

**Чл. 20**

Штом седницата е отворена, секретарот го чита записникот од претходната седница и потоа се преминува на дневниот ред.

**Чл. 21**

Никој не може да земе збор ако не му одобри претседателот, водејќи сметка за редот на пријавените.

**Чл. 22**

Тој што има збор (добиено), не може да се оддалечува од прашањето, инаку претседателот има право да му го одземе зборот.

**Чл. 23**

Секое прашање се поставува на гласање кога се прима или одбива.

**Чл. 24**

Прашањата се примаат или отфрлаат со мнозинство гласови.

**Чл. 25**

Прашањето се поставува на гласање откако дискусијата е завршена.

**V Општи одредби****Чл. 26**

Друштвото има свое седиште во Женева.

**Чл. 27**

Тоа има печат со натпис: „Македонско друштво за независна Македонија.“

**Чл. 28**

За ревизијата на еден или повеќе членови од сегашниов Правилник мора да се побара одобрение од една четвртина од членовите. Измените внесени во него мораат да бидат примени од две третини од сите членови.

— 3 —

**СТАТУТ НА МАКЕДОНСКОТО ДРУШТВО „ВАРДАР“ ВО ЛОЗАНА**

(Кантон Вод)

**Дел први**

Име, седиште, цел

**Чл. 1**

Се формира политичко друштво со име „Македонско друштво „Вардар“ со девиза „Македонија на Македонците“.

**Чл. 2**

Седиштето на Друштвото се наоѓа во Лозана; тоа може да се премести во секој друг град на Швајцарија по предлог и со решение на три четвртини од членовите.

**Чл. 3**

Траењето на Друштвото е неограничено. Тоа може во секое време да биде растурено со решение на членовите, согласно чл. .... подолу<sup>1)</sup>.

**Чл. 4**

Друштвото има политички карактер со следниве цели:

а) да работи на остварувањето независна Македонија со кантонална управа по примерот на демократска Швајцарија, за да им осигури на сите малцинства, без разлика на јазик и вера, апсолутна рамноправност во нивниот економски и духовен развиток;

б) да го осветлува јавното мислење за вистинската состојба на Македонија, борејќи се против секакво странско влијание.

**Чл. 5**

За да ги постигне овие цели Друштвото се служи: било преку печатот, било преку објавување брошури, организирање на јавни конференции, дискусии, пријателски средби итн.

За истата цел Друштвото може да организира јавни собранија и вечеринки.

**ДЕЛ ВТОРИ****Средства, органи и власт на Друштвото****Чл. 6**

Друштвената каса се состои:

а) од редовни приходи на месечните влогови на активните и пасивните членови;

б) од доброволни прилози.

**Чл. 7**

Органи и власт на Друштвото се:

1. Општо собрание на сите членови;
2. Комитет.

---

<sup>1)</sup> Така стои во оригиналот.

**ГЛАВА ПРВА****Општо собрание****Чл. 8**

Општото собрание, правилно конституирано, е највисока власт на Друштвото. Неговите одлуки се задолжителни за сите.

**Чл. 9**

Општото собрание го свикнува Комитетот. Тоа може да се свика само во друштвеното седиште. Свикнувањето се врши со покана, во која е содржан дневниот ред.

**Чл. 10**

Сите членови се собираат еднаш годишно на редовно општо собрание, за да одберат нов комитет, да изменат еден или повеќе членови на сегашните статүти. За да ги внесат во нив измените неопходна е согласност на две третини од членовите.

**Чл. 11**

Ако вонредните потреби наложат може да се свика вонредно општо собрание. Тоа станува по барање на две третини или повеќе членови.

**Чл. 12**

На општото собрание претседава претседателот на комитетот или еден член делегиран за ова од Комитетот. Секретарот на Комитетот води сметка за присуството и го составува записникот.

**Чл. 13**

Решенијата се донесуваат со мнозинство гласови.

**ГЛАВА ВТОРА****Комитет и членови****Чл. 14**

Друштвото го раководи комитет составен од 3 активни членови, избрани на општо собрание за сите 12 месеци и преизбирливи.



## Чл. 15

Комитетот на Друштвото се состои од: претседател, секретар и благајник. Во случај на исклучителна потреба и во општ интерес на Друштвото Комитетот ги има сите права кои со закон се резервирани за годишното собрание.

## Чл. 16

Комитетот се свикува почесто доколку тоа го наложуваат потребите. Тој се свикува во рок од три дена по писмено барање на два члена.

## Чл. 17

За да решава полноправно Комитетот треба да биде во мнозинство. Решенијата се донесуваат со мнозинство гласови. Ако гласовите се поделат напољу, гласот на претседателот одлучува.

## Чл. 18

Претседателот и секретарот се потпишуваат заедно од името на Друштвото.

## Чл. 19

Комитетот му доставува на Општото редовно собрание секоја година извештај за благајната и за одот на Друштвото во текот на изминатата година.

## Чл. 20

Секој Македонец кој се согласува со нашата идеја може да биде член на Друштвото.

## Чл. 21

Друштвото има активни, пасивни и почесни членови. Активни членови можат да бидат само Македонци, без разлика на вера и јазик, а ослободени од секакво странско влијание.

## Чл. 22

Пасивни и почесни членови можат да бидат сите оние лица кои се расположени да го помагаат Друштвото било финансиски, било морално.

## Чл. 23

Активните членови имаат право:

а) да дискутираат и да гласаат за работите на Друштвото;

- б) да ги критикуваат предлозите на Комитетот или членовите;
- в) да прават предлози кои се однесуваат на целите и средствата на Друштвото.

#### Чл. 24

Почесните и пасивните членови ги имаат истите права, освен правото на глас.

#### Чл. 25

Секој член е должен да ги посетува редовно заседанијата и да ја плаќа месечната членарина од два франка.

#### Чл. 26

Примањето или отстранувањето на еден член се врши по писмено барање.

#### Чл. 27

Комитетот има право да свикува вонредни заседанија, да располага со касата, но да ги оправдува сите направени трошоци.

#### Чл. 28

Друштвото има три вида заседанија:

- а) обични, кои се држат барем двапати месечно;
- б) вонредни, кои се свикуваат кога се појават неодложни прашања и
- в) општи, кои се одржуваат еднаш годишно за избор на комитет.

#### Чл. 29

Заседанијата се полноважни кога присуствува на нив мнозинството од членовите. Претседателот ги отвора и затвора заседанијата.

#### Чл. 30

Штом се прогласи дека заседанието е отворено, секретарот го чита записникот од претходната седница и потоа се преминува на дневниот ред.

#### Чл. 31

Претседателот дава збор по редот на пријавените.

#### Чл. 32

Говорникот што добил збор не може да се оддалечува од прашањата што се на дневниот ред. Инаку, претседателот има право да му го одземе зборот.

**Чл. 33**

Претседателот има чисто претставничка улога. Тој ги отвора и затвора заседанијата и може да го предаде претседателството на друг член од Друштвото.

**Чл. 34**

Секретарот го заменува претседателот во негово отсуство и ги има истите функции како и претседателот.

**Чл. 35**

Секретарот е должен:

- а) да ги испраќа записниците од заседанијата и да ги поднесува на одобрување на следното заседание;
- б) да ја врши кореспонденцијата;
- в) да го пази печатот и документите и за нив да одговара.

**Чл. 36**

Благајникот е должен:

- а) да ја чува касата и за неа да одговара. Тој не може ништо да троши без одобрение на Комитетот;
- б) да ја собира месечната членарина и другите прилози;
- в) да поднесува оправдателни документи за секоја потрошена сума.

**Чл. 37**

Прашањата се прифаќаат или отфрлаат со мнозинство гласови: прашањето се поставува на гласање откако дискусијата се заврши.

**Чл. 38**

Ниеден член од Комитетот не може да отсуствува од Лозана без претходно да ги извести своите другари.

**ТРЕТА ГЛАВА****Општи одредби****Чл. 39**

Член на друштвото „Вардар“ може да биде секое лице од македонско потекло, без разлика на народност и вера, а ослободено од секаво странско влијание. Ниеден член на Друштвото нема право да дава изјави или демарши што го ангажираат Друштвото, ни во свое лично име, ни во името на Друштвото, ако не е овластен за ова од последново.

## Чл. 40

Непочитувањето на чл. 39 повлекува лична одговорност, како и обврска да се објаснат и оправдаат своите постапки.

## Чл. 41

Секој член се смета дека поднесол оставка во Друштвото кој би направил усни или писмени изјави спротивни на овој статут.

## Чл. 42

Само колективниот потпис на претседателот, секретарот и благајникот го ангажира Комитетот полноважно, но само до висината на сумата со која располага Друштвото.

## Чл. 43

Претседателот и секретарот се потпишуваат заедно од името на комитетот

## Чл. 44

Изменувањето на еден или повеќе членови од сегашниов статут може да го побара една четвртина од членовите.

## Чл. 45

Друштвото има печат со натпис: „Македонско друштво ‚Вардар‘ во Лозана.“

Усвоено на редовната седница на 15. јули 1919 година.

Претседател: Д-р Д. Несторов

Секретар: Јнг. А. И. Атанасов

(М.П.)

— 4 —

СТАТУТ НА ГЕНЕРАЛНИОТ СОВЕТ НА МАКЕДОНСКИТЕ ДРУШТВА  
ВО ШВАЈЦАРИЈА — ЛОЗАНА

## Чл. 1

Членовите на трите македонски друштва:

1. „Македонија — Друштво за одбрана правата на Македонците“ во Лозана.

2. „Македонско друштво за независна Македонија“ во Женева; и

3. „Политичко друштво Македонија на Македонците“ во Цирих, собрани на општо собрание на 15. декември 1918 година конституираа „Генерален совет на македонските друштва во Швајцарија“.

#### Чл. 2

Генералниот совет има цел да работи за примена на Вилсоновите принципи врз Македонија.

#### Чл. 3

Името на Советот му е: „Генерален совет на македонските друштва во Швајцарија“ со седиште во Лозана на ул. Шмен д Морнекс 9 и почнува (со работа б. м.) на 15 декември 1918 година.

#### Чл. 4

Член на Генералниот совет може да биде секое лице од македонско потекло без разлика на неговото потекло и вера, а кое што е веќе дел на едно од друштвата што го составуваат (Советот) и кое е ослободено од секакво туѓо влијание.

#### Чл. 5

Советот се состои од еден претседател, еден потпретседател, два секретара, двајца советници и еден благајник.

#### Чл. 6

Сретствата за акција што служат за да се постигне целта на Генералниот совет се следниве: петиции и демарши при големите сили; статии во весниците, брошури и разни публикации; конференции.

#### Чл. 7

Касата на Советот се состои: од влоговите на македонските друштва во Швајцарија и од оние што се наоѓаат во странство, како и од доброволни подароци.

#### Чл. 8

Генералниот совет има активни и почесни членови.

#### Чл. 9

Активни членови можат да бидат исклучително Македонци, без разлика на нивното потекло и вера, а кои веќе чинат дел на едно од македонските друштва што го составуваат (Советот б. м.).

CONSEIL GÉNÉRAL  
DES  
SOCIÉTÉS MACÉDONIENNES  
EN SUISSE  
LAUSANNE

STATUT  
du  
Conseil Général des Sociétés Macédoniennes  
en Suisse.  
\*\*\*\*\*

Art. 1er

Les membres des trois Sociétés Macédoniennes soit:

- 1) "MACEDONIA" Société pour la défense des droits des Macédoniens à Lausanne.
- 2) "Société Laquédoienne pour l'indépendance de la Macédoine" à Genève.
- 3) "Société Politique la Macédoine aux Macédoniens" à Zurich

réunis en Assemblée Générale le 15 décembre 1918 ont constitué le "Conseil Général des Sociétés Macédoniennes en Suisse".

Art. 2.

Le Conseil Général a pour but de travailler à l'application des principes Wilsoniens à la Macédoine.

Art. 3.

La dénomination du Conseil est: "Conseil Général des Sociétés Macédoniennes en Suisse, avec siège à Lausanne chemin de Cornaux, 9 et commence le 15 décembre 1918.

Art. 4.

Peut-être membre du Conseil Général, toute personne d'origine Macédonienne, sans distinction de race et de religion, faisant déjà partie d'une des Sociétés qui le composent et libre de toute influence étrangère.

Art. 5.

Le Conseil se compose d'un Président, d'un vice-Président, deux Secrétaires, deux Conseillers et un Trésorier.

Art. 6.

Les moyens d'action servant à atteindre le but du Conseil sont les suivants: pétitions et démarches auprès des Grandes Puissances; articles dans les journaux, brochures et publications diverses; conférences.

Art. 7.

La Caisse du Conseil se compose de versements de la part des Sociétés Macédoniennes en Suisse et de celles se trouvant à l'étranger, ainsi que de dons volontaires.

Art. 8.

Le Conseil Général a des membres actifs et d'honneur.

Art. 9.

Peuvent-être membres actifs exclusivement des Macédoniens sans distinctions de race et de religion et faisant déjà partie d'une des Sociétés Macédoniennes qui le composent.

Art. 10.

Peuvent-être membres d'honneur toutes personnes liées au Conseil soit moralement, soit financièrement.

Art. 11.

Les membres actifs ont le droit de:

- a) discuter et voter les affaires du Conseil,
- b) critiquer les travaux et propositions faits par l'une des Sociétés,
- c) faire les propositions relatives au but et moyens du Conseil Général.

Art. 12.

Les membres d'honneur ont les mêmes droits sauf celui de vote.

Art. 13.

Tout membre actif est tenu de fréquenter régulièrement les séances.

Art. 14.

Le Conseil Général composé de 8 membres est réélu chaque année au scrutin secret par la majorité des membres des Sociétés.

Art. 15.

Le Conseil a la compétence de prendre les décisions sur toutes les affaires courantes.

Art. 16.

Фотокопија од Статутот на Генералниот совет на македонските друштва

Чл. 10

Почесни членови можат да бидат сите оние лица наклонети да го помогнат Советот морално или финансиски.

Чл. 11

Активните членови имаат право:

- a) да расправаат и да гласаат за работите на Советот;

б) да ги критикуваат работите и предлозите поднесени од некое од друштвата;

в) да даваат предлози што се однесуваат на целта и средствата на Генералниот совет.

#### Чл. 12

Почесните членови ги имаат истиве права, освен правото на глас.

#### Чл. 13

Секој активен член е должен редовно да ги посетува заседанијата.

#### Чл. 14

Генералниот совет составен од осум членови се преизбира секоја година со тајно гласање од мнозинството членови на друштвата.

#### Чл. 15

Советот е надлежен да зема одлуки по сите тековни работи.

#### Чл. 16

Генералниот совет има право да располага со касата, но со оправдување на сите извршени расходи.

#### Чл. 17

Претседателот има чисто претставничка улога. Тој ги отвора и ги затвора заседанијата.

#### Чл. 18

Потпретседателот го заменува претседателот во случај на негово отсуство и ги врши истите функции како и тој.

#### Чл. 19

Секретарот е должен:

а) да ги води записниците од заседанијата и да ги поднесува на одобрување на идната седница;

б) да ја врши кореспонденцијата;

в) да го објавува дневниот ред и суштината на работата за идната седница и за тоа да ги известува членовите;

г) да го чува печатот и архивата и да одговара за нив.

## Чл. 20

Благајникот е должен:

- а) да ја чува касата и да одговара за неа. Тој не смее ништо да троши без одобрување на Советот;
- б) да претставува оправдателни документи за секоја потрошена сума;
- в) да го води сметководството.

## Чл. 21

Ниеден член од Советот нема право да дава изјави или демарши што го ангажираат Генералниот совет, ни од негово лично име, нити од името на Советот, ако не е за тоа овластен од овега.

## Чл. 22

Секој член од Советот се смета во оставка ако даде писмени или усни декларации спротивни на сегашниот статут.

## Чл. 23

Неисполнувањето член 21 повлекува како лична одговорност, така и обврска да се објаснат и оправдаат своите постапки.

## Чл. 24

Само генералното собрание е надлежно да ја прими оставката на членство во Генералниот совет.

## Чл. 25

Секое лице, обвинето за сериозни грешки од карактер што му нанесуваат удари на делото и на интересите, за чија што одбрана е натоварен Советот, се исклучува.

## Чл. 26

Заедничкиот потпис на претседателот, секретарот и благајникот го обврзува полноправно Советот кон трето лице, но само до висината на сумата на неговиот имот.

## Чл. 27

Претседателот и секретарот се потпишуваат заедно во името на Советот.

## Чл. 28

Генералниот совет има само еден вид заседанија: обични седници, секојпат кога ги наложуваат потребите. Едно заседание може да се свика по писмено барање на една третина од неговите членови.



**Чл. 29**

Заседанијата се полноважни кога присуствуваат на нив мнозинството на членовите.

**Чл. 30**

Седниците ги отвора и затвора претседателот или во негово отсуство потпретседателот.

**Чл. 31**

Секретарот ги прозива по име членовите и го чита записникот од претходното заседание, потоа се преминува на дневниот ред.

**Чл. 32**

Претседателот дава збор, водејќи сметка за редот на пријавените.

**Чл. 33**

Говорникот што има добиено збор не може да се оддалечува од прашањето што е на дискусија. Во спротивен случај претседателот може да му го одземе зборот, откако двапати го опомене да се држи на дневниот ред.

**Чл. 34**

Секое прашање или предлог се усвојува со гласање.

**Чл. 35**

Прашањата или предлозите се примаат или отфрлаат со мнозинство гласови.

**Чл. 36**

Гласањето се изведува откако дискусијата е завршена.

**Чл. 37**

Ако гласовите се поделени напалу, гласот на претседателот одлучува.

**Општо собрание****Чл. 38**

Општото собрание е собрание на сите членови од сите македонски друштва што го составуваат Генералниот совет.

## Чл. 39

Општото собрание го свикнува Генералниот совет или по барање на половината од вклучените друштва.

## Чл. 40

Повикувањето се прави барем три дена порано и со покана која го содржи дневниот ред. Во случај на итна потреба, може да се свика и телеграфски.

## Чл. 41

Општото собрание се свикнува секојпат кога го наложуваат потребите.

## Чл. 42

Општото собрание го отвора претседателот на Советот или еден член од собранието, определено од последниов.

## Чл. 43

Секретарот на Советот води сметка за присуството и го составува записникот кој се поднесува за одобрување на идното заседание на општото собрание.

## Чл. 44

Во надлежност на општото собрание влегуваат:

- а) изборот на членови за Генералниот совет;
- б) решение на споровите никнати помеѓу членовите на Генералниот совет;
- в) изгласување на статутот и сите измени што би требало да се внесат во него;
- г) сите одлуки во случај да не се предвидени со сегашниов статут;
- д) изјаснување за предлозите што му ги поднесол Генералниот совет или индивидуалните лица.

## Чл. 45

Општото собрание е полноважно конституирано ако повеќе од половината од членовите се присутни.

## Чл. 46

Изборите се тајни или јавни, со кревање рака, освен ако тајното гласање не го побара една петтина од присутните членови.

**Чл. 47**

Секое именување и одлука се прима со мнозинство од присутните гласови; освен при растурањето на Генералниот совет и ревизијата на статүтите за што е неопходно мнозинство од две третини гласови од присутните членови.

**Чл. 48**

Ако општото собрание не го опфатне бројот на членовите, предвиден со чл. 45 и 47, тоа не може да се одржи и се свикува ново собрание во истата форма и со истото право како и првото и може да решава полноправно со каков било број на присутните членови.

**Права и должности на Советот****Чл. 49**

Генералниот совет е должен да ги исполнува точно членовите од овој статүт.

**Чл. 50**

Генералниот совет нема никакво право да се меша во внатрешните работи на друштвата.

**Чл. 51**

На секое општо собрание тој поднесува извештај за својата активност во текот на минатата дејност.

**Чл. 52**

На крајот од секое тримесечје Генералниот совет му испраќа на секое македонско друштво извештај за својата работа.

**Права и должности на друштвата спрема Генералниот совет****Чл. 53**

Македонските друштва се должни да ги исполнуваат сегашниве статүти и да работат во истиот дух како и Генералниот совет.

**Чл. 54**

Македонските друштва се должни да го известуваат Генералниот совет за својата надворешна активност.

**Општи одредби****Чл. 55**

Друштва кои ќе го прекршат чл. 53 не можат повеќе да бидат дел од Генералниот совет.

**Чл. 56**

Само општото собрание може да реши за неводење сметка за чл. 53.

**Чл. 57**

Генералниот совет има тркалезен печат со натпис: „Генерален совет на македонските друштва во Швајцарија. Лозана.“

**Чл. 58**

Членовите на Генералниот совет се одговорни за ангажирањето само до висината на сумите од касата на Советот.

**Чл. 59**

Ревизијата на еден или повеќе членови од овој статут можат да го бараат една четвртина од членовите на општото собрание. Измените внесени во него мора да ги примат две третини од членовите на општото собрание.

Вака е примено на општото конститутивно собрание во Лозана на 15. декември 1918 година.

**Дополнение****Чл. 60**

Општото собрание од 1. мај 1919 година во склад со членовите 44 и 59 реши да го измени чл. 2 како што следува:

Целта на Генералниот совет е да работи за подигнувањето на Македонија во независна држава со кантонална управа слична на демократска Швајцарија и под протекторатот на една од незаинтересираните големи сили.

**Чл. 61**

Општото собрание од 1. мај 1919 година, согласно чл. 44 и 59 одлучи да се измени чл. 5 како што следува:

а) Секое друштво што чини дел од Генералниот совет има право на две места во Генералниот совет одбрани од општото собрание;

б) Генералниот совет се состои од 6 членови од кои еден претседател, претседател, секретар, благајник и два советника.

(М.П.)

Генерален совет на македонските друштва во Швајцарија, Лозана 1918,

Ljuben Lape

STATUTS ET RÈGLEMENTS DES SOCIÉTÉS POLITIQUES  
MACÉDONIENNES EN SUISSE PENDANT LA PREMIÈRE  
GUERRE MONDIALE

(R e s u m é)

Pendant les premières dizaines d'années du XX<sup>ième</sup> siècle, une grande partie des lycéens macédoniens allait étudier aux universités suisses. Comme ils ne pouvaient pas rentrer chez eux en Macédoine à cause de la première guerre mondiale, ils restaient en Suisse et avant la fin de la guerre, ils constituaient leurs sociétés politiques à travers lesquelles ils essayaient d'élever la Macédoine dans un État tout à fait indépendant ou sous protectorat des États-Unis.

L'auteur de l'article au titre susmentionné nous présente les statuts et les règlements complets de quatre sociétés politiques macédoniennes en Suisse:

- 1) La Société politique „La Macédoine aux Macédoniens“ à Zürich,
- 2) Société macédonienne pour l'indépendance de la Macédoine à Genève,
- 3) Société macédonienne „Vardar“ à Lausanne, et
- 4) Conseil général des Sociétés macédoniennes en Suisse à Lausanne.

Dans les titres de ces sociétés politiques déjà sont mis en évidence leurs buts principaux et leurs programmes du travail, élaborés avec encore plus de détails.

Les originaux des statuts et des règlements des sociétés politiques macédoniennes que l'auteur publie ici sont écrits en français et se trouvent à la Bibliothèque cantonale et universitaire à Lausanne en forme de manuscrit S 6611. Ici, l'auteur les publie traduits en macédonien pour qu'ils soient plus accessibles aux lecteurs macédoniens qui ne connaissent pas la langue française.